

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

23e jaargang nr. 2

11 januari 1970

administratie
postbus 114, Utrecht
tel. 030-24641
postgiro 58 t.n.v. De Humanistische Pers

abonnementsprijs voor Nederland, andere
E.E.G.-landen, Suriname, Curaçao en de
Antillen f 8,50 per jaar
overige landen f 12,50 per jaar
losse nummers f 0,50
verschijnt wekelijks

Werkende jongeren (II)

De Heer J. de Ronde, lid van het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond en voorzitter van de plaatselijke stichting voor de vorming van de bedrijfsjeugd in Gorinchem, geeft nog enig commentaar op de situatie van de werkende jongeren. Enkel van deze jongeren hoorde men de vorige week, eveneens in een uitzending van het Humanistisch Verbond.

Als ik een heel algemene indruk mag geven van hoe de literatuur van de laatste maanden naar mij is overgekomen dan wil ik dit stellen. Men is eerlijk verontrust en men is zich er van bewust dat de maatschappij tekort geschoten is. In een discussienoto van de contactgroep werkende jeugd lees ik bijvoorbeeld:

„Het ondemokratische karakter van het onderwijs, dat duidelijk spreekt uit de onevenredige verdeling van de gelden van de onderwijsbegroting, werkt ten nadele van de werkende jeugd.”

In Karakter, tijdschrift nationaal centrum vorming bedrijfsjeugd, lees ik in een artikel van drs. W. Langeveld, samensteller en eindredacteur van de TV serie „inburgeren”:

„Het vormingswerk is nooit meer geweest dan een uit schuldgevoelens geboren lapmiddel voor een groep, die door de maatschappij in de steek gelaten is. Het is een lapmiddel, waarvan vele insiders overtuigd zijn dat het op vrijwel alle essentiële punten tekort schiet.”

Ook de rijksoverheid is zich bewust van haar tekorten. Op 16 februari 1967, dus straks drie jaar geleden, installeerde de staatssecretaris van het departement Onderwijs en Wetenschappen de commissie „Vorming en onderwijs leerplichtvrije jeugd”, welke commissie gemakshalve wordt aangeduid als de commissie Lievegoed, de naam van de voorzitter.

De opdracht luidde:

„De staatssecretaris van advies te dienen inzake de vormgeving en de invoering van een wettelijke verplichting tot het volgen van niet-

volledig dag-onderwijs of tot het deelnemen aan vormingswerk.”

Deze commissie Lievegoed is met haar rapport gereedgekomen. Daarin heeft zij uiteraard een analyse gemaakt en op grond daarvan propageert zij een onderwijsvorm, waarin tenminste het huidige vormingswerk voor jeugdigen en het beroepsbegeleidend onderwijs nauw samenwerken of samengaan. In dit nieuwe instituut zullen jongens en meisjes niet meer, zoals bij de huidige vormingscentra, in afzonderlijke groepen werken, maar bij elkaar, in gemengde groepen, net zoals in de normale maatschappij. Als men zich nu afvraagt of er, naar aanleiding van dit rapport, reële mogelijkheden zijn, dat er op korte termijn verbetering in de bestaande situatie zal worden gebracht, dan zou ik in de eerste plaats willen zeggen, dat ik wat experimenten verwacht tussen de zoëven genoemde samenwerkingsverbanden. De minister en de staatssecretaris zullen zeker wat willen doen.

Maar de grote vraag is, zijn deze plannen voldoende en is de richting waarin men de oplossing zoekt de juiste richting. Is de hele achterstand die de werkende jongeren hebben op te lossen door een verbetering van de bestaande toestand? Zijn er geen dieper liggende oorzaken?

In de vorige uitzending heeft Jan Jetten al aangestipt dat kinderen uit de arbeidersmilieus zoveel minder doorleren dan kinderen uit de middelbare en hogere milieus. Het gekke is dat er veel mensen zijn die denken dat de knappe koppen er heus wel uitgehaald worden in de vijfde of zesde klas van de lagere school. Wie hersens heeft kan doorleren is een kreet die ook door onderwijzers vaak wordt aangeheven. Dat deze kreet ook niet meer dan een loze kreet is wordt wel bewezen door de cijfers.

Het is dan ook verheugend dat de Algemene Bond van Onderwijzend Personeel in zijn algemene vergadering van vorige maand een motie van het Hoofdbestuur heeft aangenomen

een radio-uitzending van zondag 11 januari 1970

waarin o.a. gesteld wordt dat een belangrijke oorzaak voor het onvoldoende doorstromen naar hogere onderwijsvormen van de kinderen uit de zogenaamde lager-milieu gezinnen ligt, in achterstanden ontstaan gedurende de eerste kinderjaren.

Als men niet bereid is de zaak bij de wortel aan te vatten zullen de kinderen, die nu geboren worden in de maatschappelijke achterhoede of die door allerlei storende factoren geremd worden in hun ontwikkeling, over 15 jaar nog steeds met het probleem zitten dat ze niet dezelfde kansen gekregen hebben als de jongelui, hun leeftijdgenoten, die dagscholen hebben kunnen bezoeken. Er is haast bij. Dringend nodig is dat de beroepskeuze, zoals die in feite plaats vindt als een jongen of meisje naar een of andere vorm van nijverheidsonderwijs toegaat, wordt verlegd. Meer overstapmogelijkheden moeten worden gecreëerd. Maar bovenal een betere opvang van die kinderen uit de maatschappelijke achterhoede die door hun mindere mogelijkheden blijvend gehandicapt zijn. Het is zoals Jan Jetten vorige keer zei: „de kinderen uit een arbeidersmilieu komen niet stommer ter wereld dan kinderen uit zogenaamde andere milieus.”

We maken ons erg druk over de puzzle hoe

we straks alle studenten op moeten vangen. We hebben er nu 80.000, over een paar jaar zullen dat er 300.000 zijn. Dat kost een paar miljard extra. Mogen de werkende jongeren vragen ook wat miljarden uit te geven voor hun geluk, dat bovendien ten gunste zal blijken te werken voor onze hele nederlandse gemeenschap.

doelloosheid

Wat vraagt het licht,
Gereed ter kim te dalen,
Of iets op aard gewrocht werd bij zijn stralen?
Het gaf zijn glans en deed zijn plicht.

Wat vraagt de bloem,
Wanneer haar blaadren welken,
Of honing werd gedronken uit haar kelken?
Zij heeft gebloeid, dat is haar roem.

Kust de avonddrust
Het blad, nu moe gefluisterd,
Wat vraagt de nachtegaal, of iemand luistert?
Hij zingt zijn lied: dat is zijn lust.

Allard Pierson

HEDEN IS VERSCHENEN het boekje

„Seks”

Hieraan werkten mee:

W. Boissevain, arts
Dr. W. Briët, psychiater
Dr. C. van Emde Boas, zenuwarts-sexuoloog
Mevr. H. F. Fortuin-Blitz, arts-sexuologe
R. R. Gras
Mevr. A. M. J. Knuttel-Holtappel, arts
J. M. R. A. Kijzer, seksuoloog

Dr. S. van der Kwast, psychiater
L. H. Levie, arts-sexuoloog
H. Lips, hoofd draadsman Humanistische
Geestelijke Verzorging
F. P. Wibaut, arts, hoofd polikliniek
Geboorteregeling, Wilhelmina Gasthuis,
Amsterdam

Vele malen, en wij menen vaker dan vroeger, komen in gesprekken met jonge mensen onderwerpen als homofilie, masturbatie, pornografie, prostitutie, het gebruik van stimulerende middelen en abortus aan de orde. Dat betekent dus ook dat de informatie moet worden uitgebreid. En daarin ligt de rechtvaardiging van deze uitgave. Een boekje niet alleen voor jonge mensen maar ook voor vele ouderen, die het contact met de jongeren niet willen verliezen.

136 blz.

f 3.90

Te bestellen door storting of overschrijving op postrekening 58 t.n.v. de Humanistische Pers, postbus 114, Utrecht.

Oprichting Bond van Wetenschappelijke Arbeiders

Als er uit de inleidingen, die Dr. Van Rijsinge eind vorig jaar gehouden heeft, en de discussies die daarop gevolgd zijn iets duidelijk is geworden, dan is het wel de algemene ongerustheid die er bestaat over de technische en wetenschappelijke ontwikkelingen. Men heeft de indruk, dat deze ontwikkelingen zich, volkomen buiten de gewone stervelingen om, voltrekken.

Eind vorig jaar is echter in de kringen van wetenschappelijke werkers een plan geboren, dat mede uit dezelfde bezorgdheid voortkomt. U hoort één van de initiatiefnemers, Lucas Reinders, biochemicus, verbonden aan de Universiteit van Amsterdam.

Op 17 en 18 januari aanstaande wordt in Amsterdam het eerste congres gehouden van de Bond van Wetenschappelijke Arbeiders, die in de wandeling de BWA wordt genoemd. Die BWA is op het ogenblik een groep van ongeveer 200 mensen, die op de een of andere manier met het gebruik van de wetenschap bezig zijn. Er zitten mensen in, die aan een universiteit werken, maar ook artsen, analisten, UTS-ers, sociaal werkers en journalisten. Het uitgangspunt van de Bond is, dat in onze samenleving de wetenschap in veel opzichten verkeerd gebruikt wordt en dat daar wat aan moet veranderen.

Men meent, dat dit voornamelijk zal moeten gebeuren, door vergaande veranderingen aan te brengen in het bestaande maatschappelijke systeem. De oprichters van de Bond hebben een manifest uitgegeven, waarin staat wat ze willen veranderen en waarom. U kunt dit aanvragen bij het secretariaat van de BWA, Govert Flinckstraat 288, Amsterdam.

Slechts een enkel punt uit dit manifest wil ik hier noemen, waarbij ik wil opmerken, dat dit punt ook reeds aan de orde is geweest in een van de uitzendingen van Van Rijsinge.

Het gaat hierbij om de controle op techniek en wetenschap, op onderzoek en op de toepassing van de vindingen. Op het ogenblik is er nagenoeg geen sprake van enige controle van de gemeenschap op wat er wel en niet wordt onderzocht en welke vindingen wel en welke niet worden toegepast. De toepassing van vindingen staat thans voor een zeer groot deel onder controle van directies van grotere bedrijven. Deze directies besluiten eerst tot toepassing, wanneer zij denken, dat hieraan behoorlijk geld te verdienen is. Verder staat een belangrijk deel onder controle van de militairen, die tot toepassing besluiten, als de vernietigende waarde groot genoeg is.

Eenzelfde tendens bespeurt men bij het wetenschappelijk onderzoek. Dit onderzoek wordt ook in belangrijke mate bepaald door motieven van geldverruenen en machtsontplooiing. Voorts — zij het in wat mindere mate — door hobby's van universiteitsmensen.

Dit alles leidt tot een situatie, waarin de factor wel-zijn van de mensen maar weinig invloed uitoefent op dit beleid. Bepaalde onderwerpen zoals milieu-hygiëne en geestelijke welzijnszorg krijgen veel te weinig aandacht en er wordt daardoor ook veel te weinig geld beschikbaar gesteld voor de bevordering daarvan. Zulks in tegenstelling tot de grote hoeveelheid geld die besteed wordt aan het particuliere auto-vervoer en de reclame.

Een tweede punt van kritiek, waar de BWA-

oprichters veel aandacht aan besteden is het defensie-onderzoek en de militaire productie. Het ontwikkelen van nucleaire, biologische en chemische wapens — zo stelt het manifest van de BWA — heeft geleid tot een situatie waarin een defensie van enige betekenis illusoir — eigenlijk onmogelijk — is. Bovendien is de Oost-West spanning zover afgenomen, dat we langzamerhand veilig kunnen aannemen, dat militaire goederen vooral gebruikt zullen worden tegen opstanden in de ontwikkelingslanden. Opstanden van mensen, die door ons, Europeanen, altijd al geweldig uitgeknepen zijn. Verder wijst het BWA-manifest erop, dat het defensie-onderzoek ook in Nederland steeds meer gaat functioneren als een soort trekpaard om dure technieken te ontwikkelen — een situatie, die het militair-industriële complex steeds machtiger maakt.

De BWA wil ook proberen een tegenwicht te gaan vormen tegen wat ze noemt: „de officiële mandarijnen der deskundigheid”. Mensen hebben vaak niet de informatie, om precies en goed na te gaan wat er allemaal goed en waar is van plannen of situaties waarmee ze worden geconfronteerd. Plannen om een fabriek te sluiten of te vestigen of plannen om een wijk te saneren of een bedrijf te reorganiseren. Deze mensen zouden van BWA-ers hulp en informatie kunnen krijgen om stevig in hun schoenen te staan als zij bezwaar hebben tegen zulke plannen.

Ook wil de BWA zich gaan bezighouden met taken, die op het terrein van de vakbonden liggen. Men denkt daarbij aan meer inspraak en een rechtvaardiger beloning voor haar mensen. Een rechtvaardiger beloning betekent dan overigens niet een hogere beloning. Het BWA-manifest vindt bijvoorbeeld dat de hoge inkomens van veel universitair afgestudeerden heel veel te maken hebben met het vermogen van deze afgestudeerden hun sieutelpositie uit te buiten. Met name wordt daarbij gedacht aan notarissen, apothekers en medische specialisten. De BWA vindt dat aan deze uitbuiting een eind moet komen.

In het algemeen gaan de voorstellen van de BWA tot verbetering in de richting van een verdere democratisering en gemeenschapscontrole op productie en onderzoek. Maar de BWA is een organisatie die nog maar in de kinderschoenen staat, en er zal nog veel discussie nodig zijn over de juiste doelstelling en de middelen, die men denkt te gebruiken om deze doelstellingen te bereiken.

Als u aan de discussies wilt deelnemen of nadere informatie wenst, kunt u zich wenden tot het secretariaat van de BWA, Govert Flinckstraat 288, Amsterdam, telefoon (020) 794469.

De zin der Vergelding

van

PROF. DR. L. POLAK

Van dit uit 2 delen bestaande standaardwerk is nog een klein aantal exemplaren in voorraad. Prijs f 7,50 per twee delen.

Bestellingen uitsluitend per giro 58 t.n.v. De Humanistische Pers, Utrecht.

DE SEKSUELE REVOLUTIE

De Europese vrijheidsbeweging tussen de jaren 1918 en 1935 raakte verstrikt in haar onjuiste idee dat een autoritaire ideologie synoniem was aan het levensproces van de bourgeoisie. Ze heeft hiervoor een bloedig leergeld betaald. De ideologie van een sociale klasse is niet een onmiddellijke reflectie van haar economische situatie. Autoritaire dwang doordringt alle lagen van de maatschappij, en de strijd is niet meer primair een strijd tussen de klassen, maar een strijd tussen de belangen die levensbevestigend en -bevorderend zijn, en die praktisch bevorderen dat de individuen zo onafhankelijk worden in hun denken, handelen en leven, dat de volledige zelfregulatie voor het menselijk leven mogelijk wordt, en aan de andere kant de belangen die onderdrukkend en levensvernietigend zijn.

Sociale en individuele sekseconomie heeft bewezen dat de onderdrukking van de infantiele en adolescent seksualiteit het fundamentele mechanisme is, waarmee karakterstructuren worden geproduceerd, die politieke, ideologische en economische knechting ondersteunen.

De revolutie in het familieleven, de emotionele Achilleshiel van de maatschappij, gaat tot in de wortels van ons emotionele, sociale en economische bestaan. Deze revolutie is chaotisch, omdat de patriarchale, autoritaire familiestructuur schudt tot in zijn fundamenten door het proces waardoor een betere natuurlijke familievorm ontstaat, en omdat de maatschappij dit proces niet beschermt, maar het juist probeert te verhinderen.

Als we doortoten tot in de wortels van de psychische massaziektes blijkt dat we stuiten op de sociale regulering van de seksualiteit. De biologische behoeften, de behoeften aan voedsel en seksuele bevrediging bepalen de noodzaak van sociale organisatie in het algemeen. De resulterende „productiewijze” verandert deze basisbehoeften, zonder ze af te schaffen, en creëert zo nieuwe behoeften. Er is dan ook geen „ontwikkeling van de productiekrachten op zich”. Er is alleen een ontwikkeling in de beperking van de menselijke structuur, het ervaren en denken, op basis van de sociaal-economische processen.

Een autoritaire sociale orde en seksuele onderdrukking gaan hand in hand, zoals ook revolutionaire „moraal” en bevrediging van de seksuele behoeften samengaan. Deze nieuwe „moraal” is er een die de morele regulatie overbodig maakt en die de zelfregulatie in het sociale leven vestigt. Als men geen honger heeft, heeft men geen impuls om brood te stelen, en heeft men dus ook geen moraal tegen het stelen nodig. Hetzelfde geldt voor seksualiteit. Dit is de kern van de seks-economische zelfregulatie in tegenstelling tot de eksterne morele regulatie. Net zoals volgens Lenin de revolutie er op gericht is dat de staat op de duur verdwijnt als onderdrukkingsapparaat, zo moet ze er ook voor zorgen, dat de opgelegde onderdrukkende moraal sterft.

In het konflikt tussen driften en moraal, ego en buitenwereld, is het organisme gedwongen zichzelf te pantseren tegen zijn drift zowel als tegen de buitenwereld. Dit pantser betekent onvermijdelijk een beperking van de totale

mogelijkheid om te leven. Het leidt vaak tot neurose en in ieder geval tot neurotisering.

De praktijk van het behandelen van ernstige storingen leert dat als het mogelijk is het pantser op te lossen, het gedrag van de patient aanmerkelijk verandert. Terwijl aanvankelijk het hele denken en handelen beheerst werd door onbewuste irrationele motieven, is de patient nu steeds meer in staat om rationeel te handelen en te reageren. Hij is weer veel beter in staat tot seksuele bevrediging en zijn werkcapaciteit neemt toe, want beide werden beperkt door het morele pantser. In die mate waarin de capaciteit en de mogelijkheden voor bevrediging gelijk beginnen te worden aan de impulsen, wordt de morele regulatie overbodig en wordt de bewuste „autogestion”, of zelfbeheer, zelfregulatie mogelijk (N.B. de actuele parallel voor zelfbeheer in onderwijs en economie). Het is duidelijk dat het principe van de morele regulatie strijdig is met het principe van de sekseconomische zelfregulatie.

De tegenspraak in de theorie van Freud is de absolute tegenstelling tussen seksualiteit en cultuur. Volgens Freud is cultuur essentieel gebaseerd op de onderdrukking en verwerping van de driften, op repressie dus. Het basisidee is, dat culturele prestaties het resultaat zijn van gesublimeerde seksuele energie, dus dat de sublimering repressie vereist.

Wat juist is in deze theorie, is alleen maar dat seksuele onderdrukking de massa-psychologische basis is voor een bepaalde cultuur, namelijk de patriarchaal-autoritaire cultuur in al zijn vormen. Maar het is onjuist dat seksuele onderdrukking de basis is van cultuur in het algemeen. Er zijn dus twee vormen van sublimeren: de onvrije sublimering die berust op repressie en die de onvrije cultuur produceert, en de vrije sublimering. Aan de ene kant moet het kind zijn driften onderdrukken om in staat te zijn tot culturele aanpassing. Aan de andere kant loopt het door dit proces een neurose op, die het juist weer ongeschikt maakt tot culturele ontwikkeling en aanpassing en die het tenslotte antisociaal maakt. Voorwaarde voor genezing van een neurose is het verwijderen van de barrière van de repressie, maar dat is nog niet, zoals Freud zei, de genezing zelf. Werkelijke genezing wordt pas mogelijk door de natuurlijke driftbevrediging. Voor de sekseconomische oplossing zou de patient een vrije genitale seksualiteit moeten kunnen ontwikkelen, en dat zou een gevaar zijn voor de bestaande sociale en economische orde. Het zou namelijk de goedkeuring impliceren van buitenechtelijke seksuele relaties.

(Uit: Katernen 2000, 1969/6)

Over de menselijke waardigheid

Een vertaling van de beroemde rede van Pico della Mirandola door dr. J. Hemelrijk. Deze prachtige uitgave mag in geen enkele humanistische bibliotheek ontbreken. 56 pagina's f 6,90.

Bestellingen door storting of overschrijving van f 6,90 op giro 58 t.n.v. De Humanistische Pers te Utrecht, met opgave van het bestelde.